

KONVENTION

Om fraktavtal vid internationell godsbefordran på väg (CMR)

Kapitel I Tillämpningsområde

Artikel 1

1 Denna konvention äger tillämpning på varje avtal om godsbefordran mot vederlag med fordon på väg, när orten för godset mottagande till befordran och bestämmelseorten, såsom de angivits i avtalet, är belägna i skilda stater, av vilka åtminstone den ena är en fördragsslutande stat. Vad nu sagts gäller oavsett parternas hemvist och nationalitet.

2 I denna konvention förstås med ”fordon” sådana motorfordon, sammansatta fordon, egentliga släpvagnar och påhängsvagnar, som avses i artikel 4 i konventionen den 19 september 1949 rörande vägtrafik.

3 Denna konvention gäller även när befordran som faller inom dess tillämpningsområde utföres av stater eller statliga inrättningar eller organisationer.

4 Denna konvention äger icke tillämpning

- a) på befordran, som utföres i enlighet med vilken som helst internationell postkonvention;
- b) på begravningstransporter
- c) på befordran av flyttsaker

5 De fördragsslutande parterna förbinder sig att icke genom särskilda överenskommelser mellan två eller flera av dem företaga annan ändring i denna konvention än sådan som avser att från dess tillämpning undantaga deras gränstrafik eller att för befordran, som i sin helhet gränsar till deras territorier, medge användning av fraktsedel, som är bärare av rätt till godset.

Artikel 2

1 Fraktas fordon med pålastat gods under del av befordringen till sjöss, med järnväg, på inlandsvattenväg eller med luftfartyg utan att godset – frånsatt fall då artikel 14 är tillämplig – lossas från fordonet, äger denna konvention likväl tillämpning på befordringen i dess helhet. I den mån det styrkes, att förlust eller minskning av eller skada på gods eller dröjsmål med dess utlämnande, som inträffat medan godset befordrades på annat sätt än på väg, icke orsakats av åtgärd eller underlåtenhet av vägfraktföraren utan härrör av händelse, som kunnat inträffa endast under sådan befordran och på grund av att befordringen skett på annat sätt än på väg, bestämmes vägfraktförarens ansvarighet icke enligt denna konvention utan på det sätt varpå fraktförarens ansvarighet inom ramen för det andra befordringssättet skulle ha bestämts, såframt avtal slutit mellan avsändaren och fraktföraren om befordran av godset endast på detta sätt i enlighet med villkoren i de lagföreskrifter, som gäller för befordran av gods med det ifrågavarande transportmedlet. Saknas sådana föreskrifter, bestämmes likväl vägfraktförarens ansvarighet enligt denna konvention.

2 Är vägfraktföraren tillika fraktförare på det andra transportmedlet, bestämmes hans ansvarighet likaledes enligt vad i första stycket sägs men som om hans verksamhet som vägfraktförare på det andra transportmedlet utövats av två skilda personer.

Kapitel II

Personer för vilka fraktföraren ansvarar

Artikel 3

Vid tillämpning av denna konvention ansvarar fraktföraren för vad hos honom anställd eller annan som han anlitar för befordringen företager eller underlåter i tjänsten eller för uppdragets fullgörande såsom för egen handling eller underlåtenhet.

Kapitel III

Slutande och fullgörande av fraktavtal

Artikel 4

Fraktavtalet skall bekräftas genom fraktsedel. Att fraktsedel icke har upprättats eller icke har föreskrivet innehåll eller har gått förlorad inverkar icke på avtalets existens eller giltighet, och avtalet förblir underkastat bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 5

1 Fraktsedeln skall upprättas i tre originalexemplar, vilka skall undertecknas av avsändaren och fraktföraren. Underskrifterna får vara tryckta eller ersatt med avsändarens och fraktförarens stämplor, om lagen i den stat där fraktsedeln upprättas tillåter detta. Det första exemplaret överlämnas till avsändaren, det andra åtföljer godset och det tredje behålles av fraktföraren.

2 Skall godset lastas på skilda fordon eller är fråga om olika godsslag eller om skilda partier, äger avsändaren eller fraktföraren rätt att fordra, att skilda fraktsedlar utföras för varje fordon, godsslag eller parti.

Artikel 6

1 Fraktsedeln skall innehålla följande uppgifter:

- a) ort och dag för utfärdandet;
- b) avsändarens namn och adress;
- c) fraktförarens namn;
- d) ort och dag för godsets mottagande till befördran samt bestämmelseort;
- e) mottagarens namn och adress;
- f) gängse benämning på godsets art och på förpackningssättet samt, i fråga om farligt gods, dettas allmänt vedertagna benämning;
- g) antalet kollin, dessas särskilda anmärkning och nummer;
- h) godsets bruttovikt eller annan uppgift om dess mängd;

- i) kostnader i anslutning till befordringen (frakt, tilläggsavgifter, tullavgifter och andra kostnader som uppkommer under tiden från avtalets ingående till godsets utlämnande);
- j) erforderliga anvisningar beträffande tull- och andra formaliteter;
- k) meddelande att befordringen är underkastad bestämmelserna i denna konvention utan hinder av klausuler av annat innehåll.

2 Vid behov skall fraktsedeln också innehålla följande uppgifter:

- a) förbud mot omlastning;
- b) de kostnader som avsändaren åtager sig att betala;
- c) efterkravsbelopp som skall uppbäras vid godsets utlämnande;
- d) godsets deklarerade värde samt belopp motsvarande särskilt intresse av leveransen;
- e) avsändarens anvisningar till fraktföraren rörande försäkring av godset;
- f) avtalad tid inom vilken befordringen skall vara fullgjord;
- g) förteckning över handlingar som överlämnats till fraktföraren.
- h) 3 Parterna kan i fraktsedeln införa de ytterligare uppgifter som de anser påkallade.

Artikel 7

1 Avsändaren svarar för all kostnad och skada som tillskyndas fraktföraren till följd av oriktighet eller ofullständighet hos

- a) uppgifter som nämnes i artikel 6 första stycket punkterna b), d), e), f), g), h) och j);
- b) uppgifter som nämnes i artikel 6 andra stycket;
- c) annan uppgift eller anvisning som avsändaren lämnar för fraktsedelns upprättande eller för att införas i denna.

2 Har fraktföraren på avsändarens begäran i fraktsedeln infört uppgift eller anvisning som sägs i denna artikels första stycke, anses han ha handlat för avsändarens räkning, om annat icke visas.

3 Innehåller fraktsedeln icke meddelande som avses i artikel 6 första stycket punkt k), svarar fraktföraren för alla kostnader, förluster och skador som därigenom tillskyndas den som äger förfoga över godset.

Artikel 8

1 Vid mottagandet av godset skall fraktföraren kontrollera

- a) riktigheten av fraktsedelns uppgifter om antalet kollar samt om dessas märkning och nummer;
- b) godsets och förpackningens yttre skick.

2 Kan fraktföraren icke med skäligena medel undersöka riktigheten av de i denna artikels första stycke under punkt a) nämnda uppgifterna, skall han på fraktsedeln teckna förbehåll härom och ange grunderna för förbehållet. Han skall också ange grunderna för förbehållen som han gör i fråga om godsets och förpackningens yttre skick. Sådant förbehåll gäller icke mot avsändaren, om denne icke uttryckligen har godkänt det på fraktsedeln.

3 Avsändaren kan fordra, att fraktföraren kontrollerar godsets bruttovikt eller på annat sätt angivna mängd. Han kan även fordra kontroll av kollornas innehåll. Fraktföraren äger rätt att

kräva ersättning för kostnaderna för sådan kontroll. Resultatet av kontrollen skall antecknas på fraktsedeln.

Artikel 9

1 Fraktsedeln skall anses vara primärt bevis om att fraktavtal slutits, om avtalsvillkoren och om fraktförarens mottagande av godset.

2 Har fraktföraren icke tecknat förbehåll på fraktsedeln, skall, om annat icke styrkes, godset och dess förpackning anses ha varit i gott yttre skick när fraktföraren mottog godset, samt antalet kollin, dessas märkning och nummer ha överensstämt med uppgifterna i fraktsedeln.

Artikel 10

Avsändaren svarar gentemot fraktföraren för sådan skada på eller kostnad för person, materiel eller annat gods som uppkommit till följd av bristfällig förpackning av godset, om icke bristfälligheten var synlig eller känd för fraktföraren, när denne mottog godset, och fraktföraren ändå underlät att göra förbehåll därom.

Artikel 11

1 För uppfyllande av de tull- och andra formaliteter som skall iakttagas innan godset utlämnas till mottagaren skall avsändaren föga erforderliga handlingar till fraktsedeln eller ställa sådana handlingar till fraktförarens förfogande samt lämna fraktföraren alla de upplysningar som denne begär.

2 Fraktföraren är icke skyldig att kontrollera, huruvida dessa handlingar och upplysningar är riktiga eller fullständiga. Avsändaren svarar gentemot fraktföraren för skada som uppkommer till följd av att sådan handling eller upplysning saknas eller är ofullständig eller oriktig, utom då fel eller försummelse ligger fraktföraren till last.

3 Fraktföraren bär samma ansvar som en kommissionär för följderna av att de handlingar som är omnämnda i fraktsedeln och som åtföljer denna eller överlämnats till honom går förlorade eller används oriktigt. Den ersättning som han har ått utge får dock icke överstiga vad som skulle ha utgått, om godset fått förlorat.

Artikel 12

1 Avsändaren äger rätt att förfoga över godset, särskilt genom att hos fraktföraren begära att godset stoppas under befordringen, att bestämmelseorten ändras eller att godset utlämnas till annan mottagaren än den som angivits i fraktsedeln.

2 Denna rätt upphör, när det andra exemplaret av fraktsedeln överlämnas till mottagaren eller denne gör gällande sin rätt enligt artikel 13 stycke 1. Från denna tidpunkt skall fraktföraren rätta sig efter mottagarens anvisningar.

3 Rätten att förfoga över godset tillkommer dock mottagaren så snart fraktsedeln upprättats, om avsändaren infört föreskrift därom i fraktsedeln.

4 Har mottagaren under utövande av sin rätt att förfoga över godset bestämt att detta skall utlämnas till annan person, äger denne ej rätt att anvisa annan mottagare.

5 Rätten att förfoga över godset får utövas endast under villkor:

- a) att avsändare eller, i fall som avses i denna artikels stycke 3, mottagare som vill utöva denna rätt företer det första exemplaret av fraktsedeln, på vilket de nya anvisningarna till fraktföraren antecknats, samt gottgör fraktföraren för kostnad och skada som följer av anvisningarnas utförande;
- b) att utförandet av de nya anvisningarna är möjligt vid den tidpunkt när de når den som skall efterkomma dem och varken hindrar den normala utövningen av fraktförarens verksamhet eller medför skada för avsändaren eller mottagare av annan sändning;
- c) att anvisningarna icke leder till delning av sändningen.

6 Kan fraktföraren på grund av bestämmelserna i denna artikels stycke 5 punkt b) icke efterkomma erhållen anvisning, skall han härom omedelbart underrätta den som meddelat anvisningen.

7 Fraktförare som underhållit att efterkomma anvisning, vilken meddelats enligt bestämmelserna i denna artikel, eller som utfört sådan anvisning utan att fordra, att det första exemplaret av fraktsedeln företes, är ansvarig gentemot den som har rätt att kräva ersättning för därav orsakade förluster eller skador.

Artikel 13

1 Sedan godset kommit fram till bestämmelseorten äger mottagaren rätt att fordra, att fraktföraren mot kvitto utlämnar det andra exemplaret av fraktsedeln samt godset gått förlorat eller har godset ej kommit fram vid utgången av den i artikel 19 nämnda fristen, kan mottagaren gentemot fraktföraren i eget namn göra gällande de rättigheter som följer av fraktavtalet.

2 Mottagare vilken gör gällande rätt som tillkommer honom enligt denna artikels stycke 1 skall betala de kostnader som framgår av fraktsedeln. I fall av tvist härom är fraktföraren icke skyldig att utlämna godset, om mottagaren icke ställer säkerhet.

Artikel 14

1 Är eller blir det av någon orsak före godsets ankomst till bestämmelseorten omöjligt att fullgöra avtalet på sätt fraktsedeln anger, skall fraktföraren begära anvisning från den som enligt artikel 12 äger rätt att förfoga över godset.

2 Om emellertid omsändigheterna medger att befordringen utföres på annat sätt än fraktsedeln anger och fraktföraren icke kunnat inom skälig tid erhålla anvisning från den som enligt artikel 12 äger rätt att förfoga över godset, åligger det fraktföraren att vidtaga de åtgärder som synes honom bäst tillgodose dennes intresse.

Artikel 15

1 Föreligger efter godsets ankomst till bestämmelseorten hinder för dess utlämnande, skall fraktföraren begära anvisning från avsändaren. Vägrar mottagaren att taga emot godset, äger avsändaren rätt att förfoga över detta utan att förete det första exemplaret av fraktsedeln.

2 Mottagaren kan trots att han vägrat mottaga godset, fordra dess utlämnande så länge fraktföraren icke erhållit annan anvisning från avsändaren.

3 Uppstår hinder för utlämnandet efter det att mottagaren med begagnade av sin rätt enligt artikel 12 stycke 3 givit anvisning om att godset skall utlämnas till annan, skall vid tillämpning av första och andra styckena av förevarande artikel mottagaren anses som avsändare och den andre som mottagare.

Artikel 16

1 Fraktföraren har rätt till ersättning för kostnad som han haft för att inhämta anvisning eller efterkomma mottagen anvisning, om kostnad inte uppkommit till följd av hans fel eller försummelse.

2 I fall som avses i artikel 14 stycke 1 eller artikel 15 kan fraktföraren genast lossa godset för dens räkning som äger rätt att förfoga däröver. Efter lossningen skall befordringen anses avslutad. Fraktföraren skall därefter förvara godset åt den som äger rätt att förfoga över det. Han kan dock anförtro godset åt tredje man och svarar i sådant fall endast för att denne väljes med tillbördlig omsorg. Godset häftar alltjämt för de belopp som framgår av fraktsedeln samt för varje annan kostnad.

3 Fraktföraren kan sälja godset utan att invänta anvisning från den som äger rätt att förfoga över det, om godset är utsatt för snar förstörelse eller dess tillstånd ger anledning därtill eller kostnaden för dess förvaring icke står i rimligt förhållande till dess värde. Han äger också i annat fall sälja godset, om han icke inom skälig tid från den som äger rätt att förfoga över godset erhållit annan anvisning som han skäligen får anses skyldig att efterkomma.

4 Har godset sålts med tillämpning av bestämmelserna i denna artikel, skall köpeskillingen efter avdrag av de kostnader för vilka godset häftar tillsällas den som äger rätt att förfoga över godset. Överstiger dessa kostnader köpeskillingen, äger fraktföraren rätt till ersättning för skillnaden.

5 Farfarandet vid försäljning bestämmes av lag eller sedvana på den ort där godset finns.

Kapitel IV

Fraktförarens ansvarighet

Artikel 17

1 Fraktföraren är ansvarig för sådan förlust eller minskning av godset och sådan skada därpå som inträffar under tiden mellan godsets mottagande till befordran och dess utlämnande samt för dröjsmål med utlämnandet.

2 Fraktföraren är dock fri från ansvarighet, om förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet orsakats antingen av fel eller försummelse av den berättigade eller av sådan anvisning från denne som icke föranletts av fraktförarens fel eller försummelse eller av godsets bristfälliga beskaffenhet eller av förhållande, som fraktföraren icke kunnat undvika och vars följder han icke kunnat förebygga.

3 Fraktföraren kan icke tillbefrielse från ansvarighet åberopa vare sig bristfällighet hos det fordon som han använt för befordringen eller fel eller försummelse av den från vilken han kan ha hyrt fordonet eller av dennas anställda.

4 Under de förutsättningar som anges i artikel 18 styckena 2-5 är fraktföraren fri från ansvarighet, om förlusten, minskningen eller skadan härrör av den särskilda risk som är förbunden med ett eller flera av följande förhållanden.

- a) användning av öppet fordon utan presenning, när detta transportsätt uttryckligen avtalats och angivits i fraktsedel.
- b) felande eller bristfällig förpackning av gods, som på grund av sin beskaffenhet är utsatt för minskning eller skada, när det icke är förpackat eller är bristfälligt förpackat;
- c) handhavande, lastning, stuvning eller lossning av godset som ombesörjts av avsändaren, mottagaren eller person som handlar för avsändarens eller mottagarens räkning;
- d) sådan beskaffenhet hos visst slag av gods som medför att godset är särskilt utsatt för fara att gå förlorat, minskas eller skadas, i synnerhet genom bräckning, rost, inre självförstöring, uttorkning, läckage, normalt svinn eller angrepp av skadeinsekter eller andra skadedjur;
- e) ofullständig eller felaktig märkning eller numrering av kollina;
- f) befordran av levande djur.

5 Är fraktföraren enligt denna artikel icke ansvarig för viss eller vissa av de omständigheter som medverkat till förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet, svarar han endast i den utsträckning som de förhållanden för vilka han enligt denna artikel är ansvarig har medverkat till förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet.

Artikel 18

1 Fraktföraren är skyldig att ådagalägga, att förlust, minskning, skada eller dröjsmål orsakats av förhållande som anges i artikel 17 stycke 2.

2 Visar fraktföraren att förlust, minskning eller skada att döma av föreliggande omständigheter kan härröra av en eller flera av de särskilda risker som nämnes i artikel 17 stycke 4 skall den antagas härröra därav. Motparten äger dock rätt att ådagalägga, att förlusten, minskningen eller skadan icke vare sig helt eller delvis är att tillskriva sådan risk.

3 Antagande enligt denna artikels stycke 2 får icke göras i fall som avses i artikel 17 stycke 4 punkt a), såframt det är fråga om onormalt stor minskning eller om förlust av hela kollin.

4 Sker befordringen med fordon som är utrustat med särskild anordning för att skydda godset mot inverkan av värme, kyla, temperaturväxlingar eller luftens fuktighet, kan fraktföraren icke till befrielse från ansvarighet åberopa bestämmelsen i artikel 17 stycke 4 punkt d), om han icke visar att alla åtgärder blivit vidtagna, som med hänsyn till omständigheterna åvilar honom i fråga om val, underhåll och användning av anordning, samt att han följt de särskilda anvisningar som meddelats honom.

5 Fraktföraren kan icke till befrielse från ansvarighet åberopa bestämmelsen i artikel 17 stycke 4 punkt f), om han icke visar att alla åtgärder blivit vidtagna, som med hänsyn till

omständigheterna normalt åvilar honom, samt att han följt de särskilda anvisningar som meddelats honom.

Artikel 19

Dröjsmål med utlämnandet anses föreligga, när godset icke utlämnats inom avtalad tid eller, om särskild tid ej avtalats, när den tid som åtgått för befordringen överskrider vad som med hänsyn till omständigheterna och i fråga om dellast särskilt den tid som åtgår för att i vanlig ordning samla full last, skäligen bör medges en omsorgsfull fraktförare.

Artikel 20

1 Om godset icke utlämnas inom trettio dagar efter utgången av avtalad tid eller, om särskild tid ej avtalats, inom sextio dagar från det fraktföraren mottog godset till befordran, anses detta utgöra avgörande bevis för förlust av godset och den som äger rätt att förfoga över det kan anse godset förlorat.

2 Den som äger rätt att förfoga över godset kan, när han mottager gottgörelse för att godset gått förlorat, skriftligen begära att omedelbart bli underrättad i händelse godset skulle komma tillrätta inom loppet av ett år från det ersättningen utbetalades. Skriftlig bekräftelse på att sådan begäran framställts skall lämnas honom.

3 Inom trettio dagar från det underrättelse som nu sagts ingått kan den berättigade fordra, att godset utlämnas till honom mot att han erlägger de belopp som framgår av fraktsedeln och återbetalar den gottgörelse han uppburit, minskad med den kostnadsersättning som kan ha inräknats däri, men utan inskränkning i den rätt till gottgörelse för dröjsmål med utlämnandet som han kan ha enligt artikel 23 och, i förekommande fall, artikel 26.

4 Framställes ej begäran som sägs i denna artikels stycke 2 eller lämnas icke någon anvisning inom den i denna artikels stycke 3 nämnda trettiodagarsfristen eller kommer godset icke tillrätta förrän mer än ett år förflutit från det ersättningen utbetalades, äger fraktföraren rätt att förfoga över godset i överensstämmelse med lagen på den ort där godset finns.

Artikel 21

Har godset utlämnats till mottagaren utan uttagande av efterkrav, som fraktföraren borde ha uppburit enligt fraktavtalet, är fraktföraren skyldig att hålla avsändaren skadelös intill efterkravets belopp, fraktföraren dock obetaget att söka sitt åter av mottagaren.

Artikel 22

1 Överlämnar avsändaren gods av farlig beskaffenhet till fraktföraren, skall han underrätta denne om farans särskilda art och, om nödvändigt, ange de försiktighetsmått som skall vidtas. Har sådan underrättelse icke intagits i fraktsedeln, ankommer det på avsändaren eller mottagaren att på annat sätt styrka, att fraktföraren ägt kännedom om den särskilda arten av den fara som var förbunden med befordringen av godset.

2 Gods av farlig beskaffenhet, om vars farlighet fraktföraren icke erhållit kännedom enligt denna artikel stycke 1, kan fraktföraren när och var som helst lossa, förstöra eller oskadliggöra utan att bli ersättningskyldig. Avsändaren är dessutom ansvarig för all kostnad, förlust eller skada som uppkommer till följd av godsets avlämnande till befordran eller till följd av dess befordran.

Artikel 23

1 Är fraktföraren på grund av bestämmelserna i denna konvention skyldig att utge ersättning för förlust eller minskning av gods, beräknas ersättningen efter det värde godset vid tiden för dess mottagande till befordran hade på den ort där det mottogs till befordran.

2 Godsets värde bestämmes efter börspriset eller, om sådant pris saknas, efter marknadspriset eller, om inte heller sådant pris finnes, efter det gängse värdet av gods av samma slag och beskaffenhet.

3 Ersättningen får dock icke överstiga 8,33 kalkylationsenheter per kilogram av förlorad bruttovikt. (1104/80)

4 Härutöver skall frakt, tullavgifter och andra kostnader med anledning av befordringen återbetalas, till fullo vid förlust och proportionsvis vid minskning, men annan skada ersätts icke.

5 Skada till följd av dröjsmål är fraktföraren skyldig att ersätta intill frakten belopp.

6 Ytterligare ersättning kan fordras endast om godsets värde eller särskilt leverandsintresse angivits enligt artikel 24 och artikel 26.

7 Den i denna konvention nämnda kalkylationsenheten är den särskilda dragningsrätten såsom den definierats av Internationella Valutafonden. Det i stycke 3 i denna artikel nämnda beloppet omräknas till den stats valuta, vars domstol handhar ärendet, utgående från denna valutas värde den dag då dom avkunnas eller på av parterna överenskommen dag. Värdet, i form av särskild dragningsrätt, av sådan stats valuta som är medlem i Internationella Valutafonden kalkyleras enligt den av Internationella Valutafonden tillämpade värderingsmetoden som gäller den dag då staten utför sina operationer och transaktioner. Värdet, i form av särskild dragningsrätt, av sådan stats valuta som inte är medlem i Internationella Valutafonden kalkyleras på av denna stat bestämd rätt. (1104/80)

8 Likväl kan stat, som inte är medlem i Internationella Valutafonden och vars lagstiftning ej medger tillämpning av bestämmelserna i stycke 7 i denna artikel, då den ratificerar protokollet rörande CMR eller ansluter sig därtill eller när som helst därefter, förklara att den i stycke 3 i denna artikel förutsatta övre gränsen för ansvarsskyldighet skall på dess territorium vara 25 myntenheter. Den i detta stycke avsedda myntenheten motsvarar 10/31 gram guld av finheten 0,900. Omräkningen av det i detta stycke angivna beloppet till respektive stats valuta skall utföras enligt vederbörande stats lagstiftning. (1104/80)

9 Den i sista meningen av stycke 7 i denna artikel nämnda beräkningen och den i stycke 8 i denna artikel nämnda omräkningen skall utföras sålunda, att i form av respektive stats valuta såvitt möjligt uttrycks samma realvärde för beloppet i stycke 3 i denna artikel som däri är uttryckt i kalkylationsenheter. Staterna skall meddela Förenta Nationernas

generalsekreterare om kalkyleringssättet enligt stycke 7 i denna artikel eller, om så är fallet, resultatet av omräkningen i stycke 8 i denna artikel, då de deponerar ett i artikel 3 i protokollet rörande CMR avsett instrument och alltid då en ändring sker i någondera. (1104/80)

Artikel 24

Avsändaren kan mot erläggande av överenskommen tilläggsavgift i fraktsedeln uppge ett värde på godset som är högre än i artikel 23 stycke 3 föreskrivna övre gräns tillåter, och i sådant fall gäller det uppgivna värdet i stället som sådant gränsbelopp.

Artikel 25

1 Vid skada på godset skall fraktföraren ersätta värdeminskningen, beräknad efter det enligt artikel 23 styckena 1, 2 och 3 bestämda värdet av godset.

2 Ersättningen får dock icke överstiga:

- a) om hela sändningen minskat i värde till följd av skadan, det belopp som skulle ha utgått om sändningen gått förlorad;
- b) om blott en del av sändningen minskat i värde till följd av skadan, det belopp som skulle ha utgått, om denna del skulle ha gått förlorad.

Artikel 26

1 Avsändaren kan genom anteckning i fraktsedeln och mot erläggande av överenskommen tilläggsavgift fastställa ett belopp, som motsvarar de särskilda intresset av riktigt utlämnande i händelse godset går förlorat, minskas eller skadas eller avtalad tid för utlämnande överskrides.

2 Har särskilt leveransintresse uppgivits kan oberoende av ersättning som avses i artiklarna 23, 24 och 25 gottgörelse fordras intill beloppet av det uppgivna intresset för den ytterligare skada som kan påvisas ha uppkommit.

Artikel 27

1 Den som är berättigad till ersättning kan fordra ränta på ersättningsbeloppet. Ränta beräknas efter fem procent om året och löper från den dag då skriftligt anspråk på ersättning avsändes till fraktföraren eller, om sådant anspråk icke framställts, från den dag då talan väcktes.

2 Är belopp som ligger till grund för beräkning av ersättning icke uttryckt i myntslaget i den stat där betalning kräves, skall omräkning ske efter den på betalningsdagen gällande kursen på den ort där betalning sker.

Artikel 28

1 Kan enligt tillämplig lag förlust, minskning, skada eller dröjsmål, som uppkommit under befordran vilken är underkastad denna konvention, ge upphov till anspråk på annan grund än

avtal, kan fraktföraren åberopa de bestämmelser i denna konvention som befriar honom från ansvarighet eller som anger eller begränsar ersättningen storlek.

2 Framställes på annan grund än avtal anspråk med anledning av förlust, minskning, skada eller dröjsmål mot person, för vilken fraktföraren svarar enligt artikel 3, kan även sådan person åberopa de bestämmelser i denna konvention som befriar fraktföraren från ansvarighet eller som anger eller begränsar ersättningens storlek.

Artikel 29

1 Fraktföraren kan icke åberopa de bestämmelser i detta kapitel vilka utesluter eller begränsar hans ansvarighet eller innebär överflyttning av beviskyldigheten, om han orsakat skadan uppsåtligen eller om sådan vårdslöshet ligger honom till last som likställes med uppsåt enligt lagen i den stat där talan väckts.

2 Vad nu sagts gäller även när uppsåt eller vårdslöshet ådagalagts av någon som är anställd hos fraktföraren eller av annan som denne anlitat för befordringen, när den anställda handlar i tjänsten. I sådant fall får den av fraktföraren anställda eller hans medhjälpare ej heller med avseende på sin personliga ansvarighet åberopa de bestämmelser i detta kapitel vilka nämnts i första stycket.

Kapitel V

Anmärkningar och väckande av talan

Artikel 30

1 Tager mottagaren emot godset utan att ha gemensamt med fraktföraren vederbörligen kontrollerat dess tillstånd eller utan att, när fråga är om synlig minskning, förlust eller skada, senast vid utlämnandet, eller, när fråga är om minskning, förlust eller skada, som icke var synlig, inom sju dagar, söndagar och andra allmänna fridagar oräknade, ha till fraktföraren framställt anmärkning innefattande en allmän beskrivning av minskningens, förlustens eller skadans art, anses den omständigheten, att mottagaren tagit emot godset, utgöra primärt bevis föra att han tagit emot godset i det tillstånd som angivits i fraktsedeln. I fråga om förlust, minskning eller skada, som ej var synlig, skall anmärkningen göras skriftligen.

2 Har mottagaren och fraktföraren behörigen kontrollerat godsets tillstånd, får bevisligen föras mot vad därvid fastställts endast när fråga är om förlust, minskning eller skada, som icke var synlig, och mottagaren avsänt skriftlig anmärkning till fraktföraren inom sju dagar, söndagar och andra allmänna fridagar oräknade, från dagen för kontrollen.

3 Ersättning på grund av dröjsmål utgår endast om skriftlig anmärkning blivit avsänd till fraktföraren inom tjugo dagar från den dag då godset ställdes till mottagarens förfogande.

4 Vid beräkning av de tidsfrister som avses i denna artikel medräknas icke den dag då godset utlämnades eller, i förekommande fall, den dag då det blev kontrollerat eller ställdes till mottagarens förfogande.

5 Fraktföraren och mottagaren är skyldiga att i skälig omfattning ömsesidigt underlätta utförandet av erforderliga undersökningar och kontroller.

Artikel 31

1 Talan rörande befordran som är underkastad denna konvention får upptagas, förutom vid sådan domstol i fördagsslutande stat som parterna överenskommit om, vid domstol i stat, inom vars område

- a) svaranden har sitt hemvist, sitt huvudkontor eller den filial eller agentur genom vars förmedling fraktavtalet slutits, eller
- b) den ort där godset mottogs av fraktföraren eller bestämmelsestället är beläget,
- c) och får talan icke väckas vid annan domstol.

2 Är talan som avses i denna artikels stycke 1 anhängig vid en enligt det stycket behörig domstol eller har sådan talan avgjorts av dylik domstol, får ny talan icke väckas mellan samma parter angående samma sak, med mindre avgörandet av den domstol vid vilken den första talan väcktes icke kan verkställas i den stat där den nya talan väckes.

3 Sedan dom i tvist som avses i denna artikels stycke 1 meddelats av domstol i fördagsslutande stat och blivit verkställbar även i var och en av de övriga fördragsslutande staterna, så snart de formföreskrifter har blivit uppfyllda som gäller i den fördragsslutande stat där verkställighet söks. Sådana formföreskrifter får ej innefatta möjlighet till omprövning av själva saken.

4 Bestämmelserna i denna artikels stycke 3 äger tillämpning på domar, meddelade efter kontradiktoriskt förfarande, tredskodomar och av domstol stadfästa förlikningar men icke på interimistiska domar eller på avgörande, varigenom kärande, som helt eller delvis förlorat målet, ålagts att på grund härav utge skadestånd utöver rättegångskostnaden.

5 Säkerhet för kostnad i rättegång med anledning av befordran som är underkastad denna konvention får icke fordras av sådan medborgare i fördragsslutande stat som har hemvist eller idkar rörelse med fast driftställe i sådan stat.

Artikel 32

1 Talan rörande befordran som är underkastad bestämmelserna i denna konvention skall väckas inom ett år. Grundas talan på uppsåtligt missbruk eller sådan vårdslöshet som enligt lagen i den stat där talan föres likställs med uppsåtligt missbruk gäller dock en frist om tre år. Preskriptionstid löper

- a) vid minskning, skada eller dröjsmål från dagen då godset utlämnades;
- b) vid förlust från trettionde dagen efter utgången av avtalad tid för utlämnandet eller om särskild tid ej avtalats, från sextionde dagen efter det fraktföraren mottog godset till befordran;
- c) i alla andra fall från utgången av en tid av tre månader från det fraktavtalet slöts.

Den dag från vilken tid för talans väckande löper medräknas icke i tiden.

2 Skriftligt krav avbryter preskriptionstiden intill den dag då fraktföraren skriftligen bestrider kravet och återsänder de handlingar som åtföljt kravet. Medges kravet delvis, fortsätter preskriptionstiden att löpa endast med avseende på den del av kravet som kvarstår som tvistig. Beviskyldigheten för att krav eller svar därpå mottagits eller att handlingar återställts åvilar den som påstår sådant förhållande. Förnyat krav rörande samma sak medför icke uppehåll i preskriptionstiden.

3 Om annat ej följer av bestämmelserna i stycke 2, tillämpas i frågor som avser avbrott i preskriptionstiden lagen i den stat där talan väckts. Samma lag tillämpas i fråga som gäller preskriptionsavbrott.

4 Preskriberad fordran kan ej göras gällande genom genkärsmål eller yrkande om kvittning.

Artikel 33

Fraktavtalet får innehålla bestämmelse om att tvist skall avgöras av skiljemän, om bestämmelsen samtidigt föreskriver att skiljemännen skall tillämpa denna konvention.

Kapitel VI

Bestämmelser om befordran som utföres av flera fraktförare efter varandra

Artikel 34

Utföres befordran på grund av ett och samma fraktavtal av flera vägfraktförare efter varandra, är var och en av dem ansvarig för utförandet av befordringen i dess helhet. Den andre fraktföraren och envar av de följande inträder genom att taga emot godset och fraktsedeln såsom part i fraktavtalet på de villkor som anges i fraktsedeln.

Artikel 35

1 Fraktförare som mottager godset från föregående fraktförare, skall lämna denne ett daterat och underskrivet kvitto. Han skall teckna sitt namn och sin adress på det andra exemplaret av fraktsedeln. Finnes anledning därtill, skall han såväl på nämnda exemplar som på kvittot anteckna förbehåll ev den art som avses i artikel 8 stycke 2.

2 Bestämmelserna i artikel 9 äger tillämpning på förhållandet mellan fraktförare vilka utför befordran efter varandra.

Artikel 36

Talan om ansvarighet för förlust, minskning, skada eller dröjsmål på grund av fraktavtal får utom när fråga är om genkärsmål eller kvittningsyrkande i rättegång rörande fordran grundad på fraktavtalet, föras endast mot den förste eller den siste fraktföraren eller mot den fraktförare som utförde sådan del av befordringen varunder händelse inträffade vilken orsakade förlusten, minskningen, skadan eller dröjsmålet. Talan får samtidigt föras mot flera av dessa fraktförare.

Artikel 37

Fraktförare, som betalat ersättning enligt bestämmelserna i denna konvention, kan återkräva ersättningen jämte ränta och gottgörelse för kostnader av övriga fraktförare som deltagit i befordringen, med iakttagande av följande regler:

- a) fraktförare, som är ansvarig för minskning, förlust eller skada, skall slutligt bära hela ersättningen, vare sig denna betalats av honom själv eller av annan fraktförare;
- b) har skadan orsakats av omständighet som är att hänföra till två eller flera fraktförare skall envar av dem betala så mycket av ersättningen som motsvarar hans ansvarighet är det icke möjligt att bestämma fraktförarens inbördes ansvarighet, skall varje fraktförare taga del i ersättningen i förhållande till den andel av frakten som tillkommer honom;
- c) kan det icke utredas vilka fraktförare som kan anses vara ansvariga för skadan, fördelas ersättningskyldigheten mellan samtliga fraktförare enligt de under punkt b) angivna grunderna.

Artikel 38

Är någon av fraktförarna insolvent, skall den andel som faller på honom och som han ej betalat delas mellan de övriga fraktförarna i förhållande till deras andelar av frakten.

Artikel 39

1 Fraktförare, mot vilken krav framställs med stöd av artikel 37 eller artikel 38, kan icke föra gällande att den fraktförare som framställer kravet ej varit skyldig att betala det utgivna beloppet om detta fastställts av domstol och han blivit behörigen underrättad om rättegången och fått tillfälle att inträda däri.

2 Vill fraktförare föra talan om regress, skall talan väckas vid behörig domstol i stad där någon av de fraktförare mot vilka talan riktas har sitt hemvist sitt huvudkontor eller den filial eller agentur genom vars förmedling fraktavtalet slutits. Talan får väckas i samma rättegång mot samtliga dessa fraktförare.

3 Bestämmelserna i artikel 31 styckena 3 och 4 i denna konvention skall äga motsvarande tillämpning på avgörande i rättegångar som avses i artiklarna 37 och 38.

4 Bestämmelserna i artikel 32 skall äga motsvarande tillämpning på anspråk fraktförare emellan. Preskriptionstiden löper dock antingen från den dag då avgörande om ersättning som skall utgå enligt bestämmelserna i denna konvention vann laga kraft eller, om sådant avgörande ej föreligger, från den dag då betalning skedde.

Artikel 40

Fraktförare äger sinsemellan avtala om avvikelse från bestämmelserna i artiklarna 37 och 38.

Kapitel VII

Ogiltighet av avtalsvillkor som strider mot konventionen

Artikel 41

1 Om annat icke följer av vad som föreskrives i artikel 40 är varje avtalsvillkor, som direkt eller indirekt avviker från bestämmelserna i denna konvention, ogiltigt. Ogiltigheten av sådant avtalsvillkor medför icke ogiltighet av övriga bestämmelser i avtalet.

2 I synnerhet är sådana villkor ogiltiga som innebär överlåtelse på fraktföraren av rätten till utfallande försäkringsbelopp eller som har liknande innebörd eller som innebär överflyttning av bevisskyldigheten.

Kapitel VIII Slutbestämmelser

Artikel 42

1 Denna konvention står öppen för undertecknande eller anslutning av stater, som är medlemmar av Ekonomiska kommissionen för Europa, och av stater, som är berättigade att som rådgivande delta i kommissionens arbete enligt stycke 8 av kommissionens direktiv.

2 Stater, som får delta i viss del av den av Ekonomiska kommissionen för Europa bedrivna verksamheten enligt stycke 11 av kommissionens direktiv, kan bli fördragsslutande parter i denna konvention genom att ansluta sig till konventionen sedan denna trätt i kraft.

3 Konventionen skall stå öppen för undertecknande till och med den 31 augusti 1956. Därefter skall den stå öppen för anslutning.

4 Denna konvention skall ratificeras.

5 Ratifikationen eller anslutningen sker genom att instrument därom deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Artikel 43

1 Denna konvention träder i kraft på nittionde dagen efter det att fem av de stater som avses i artikel 42 stycke 1 har deponerat sina ratifikations- eller anslutningsinstrument.

2 För stat, som ratificerar konventionen eller ansluter sig därtill efter det att fem stater deponerat sina ratifikations- eller anslutningsinstrument, träder konventionen i kraft på nittionde dagen efter det att nämnda stat har deponerat sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 44

1 Fördragsslutande part kan uppsäga denna konvention genom underrättelse till Förenta Nationernas generalsekreterare.

2 Uppsägning träder i kraft tolv månader efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelse därom.

Artikel 45

Om efter det konventionen trätt i kraft antalet fördragsslutande parter på grund av uppsägningar nedgår under fem, upphör konventionen att gälla från den dag då den sista uppsägningen träder i kraft.

Artikel 46

1 Varje stat kan vid deposition av sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument eller när som helst därefter genom underrättelse till Förenta Nationernas generalsekreterare förklara, att denna konvention skall vara tillämplig inom alla de territorier för vilkas internationella angelägenheter den staten svarar eller inom visst sådant territorium. Konventionen blir gällande för territorium eller territorier, som nämnes i underrättelsen, från nittionde dagen efter det att generalsekreteraren mottagit underrättelsen eller, om konventionen då ännu ej trätt i kraft, från dagen för dess ikraftträdande.

2 Stat, som enligt första stycket avgivit förklaring, varigenom konventionen blir gällande för territorium för vars internationella angelägenheter den staten svarar, kan enligt vad som föreskrives i artikel 44 uppsäga konventionen särskilt såvitt angår detta territorium.

Artikel 47

Varje tvist mellan två eller flera fördragsslutande parter rörande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, vilken parterna ej kan bilägga genom underhandlingar eller på annat sätt, kan på begäran av någon av de berörda fördragsslutande parterna hänskjutas till avgörande av Internationella domstolen.

Artikel 48

1 Fördragsslutande part kan vid undertecknandet eller ratificeringen av denna konvention eller vid anslutningen till den förklara, att den icke anser sig bunden av artikel 47 i konventionen. Andra fördragsslutande parter är icke bundna av artikel 47 i förhållande till fördragsslutande part som gjort sådant förbehåll.

2 Fördragsslutande part som gjort förbehåll enligt första stycket kan när som helst återtaga förbehållet genom underrättelse till Förenta Nationernas generalsekreterare.

3 Annat förbehåll mot denna konvention är icke tillåtet.

Artikel 49

1 Sedan denna konvention varit i kraft i tre år, kan envar av de fördragsslutande parterna genom underrättelse till Förenta Nationernas generalsekreterare begära att en konferens sammankallas för revision av konventionen. Generalsekreteraren skall underrätta alla fördragsslutande parter om denna framställning och sammankalla en revisionskonferens, under förutsättning att minst en fjärdedel av de fördragsslutande parterna inom fyra månader från dagen för generalsekreterarens underrättelse meddelar honom att de samtycker till framställningen.

2 Om en konferens sammankallas enligt föregående stycke, skall generalsekreteraren underrätta alla fördragsslutande parter därom och anmoda dem att inom tre månader framlägga de förslag de önskar behandlade av konferensen. Generalsekreteraren skall senast

tre månader före den dag då konferensen skall öppnas tillställa samtliga fördragsslutande parter en preliminär dagordning för konferensen samt texterna till framlagda förslag.

3 Generalsekreteraren skall till varje konferens, som sammankallas enligt denna artikel inbjuda alla de stater som avses i artikel 42 stycke 1 samt de stater vilka blivit fördragsslutande parter enligt artikel 42 stycke 2.

Artikel 50

Utöver de underrättelser som nämnts i artikel 49 skall Förenta Nationernas generalsekreterare lämna de stater som avses i artikel 42 stycke 1 och de stater vilka blivit fördragsslutande parter enligt artikel 42 stycke 2 underrättelse om:

- a) ratifikationer och anslutningar enligt artikel 42;
- b) de dagar då detta fördrag träder i kraft enligt artikel 43;
- c) uppsägningar enligt artikel 44;
- d) konventionens upphörande enligt artikel 45;
- e) underrättelser som mottagits enligt artikel 46;
- f) förklaringar och underrättelser som mottagits enligt artikel 48 styckena 1 och 2.

Artikel 51

Efter den 31 augusti 1956 skall originalexemplaret av denna konvention deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare, som översänder bestyrkta avskrifter därav till varje stat som avses i artikel 42 stycken 1 och 2.

Till bekräftelse härpå har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

Upprättad i Genève den nittonde maj nittonhundrafemtiosex i ett enda exemplar på engelska och franska språken, vilka båda texter äger lika vitsord.

Signaturprotokoll

Vid undertecknandet av konventionen om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg har undertecknade, vederbörligen befullmäktigade, överenskommit om följande förklaring och precisering:

1 Denna konvention äger icke tillämpning på befordran mellan Det Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland samt Republiken Irland.

2 Till artikel 1 stycke 4.

Undertecknade förbinder sig att inleda underhandlingar för att uppnå överenskommelser angående av tal om befordran av flyttsaker och om sammansatt befordran.

Till bekräftelse härpå har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättad i Genève den nittonde maj nittonhundrafemtiosex i ett enda exemplar på engelska och franska språken, vilka båda texter äger lika vitsord.